

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetendő az
 ország utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség köziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalunk.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 9.

A trónbeszéd.

Mindenkor nevezetes dolog a nemzet életében, mikor a király beszél hozzá. Nálunk annál nevezetesebb, mert ritkán van reá alkalom. A delegációkat ugyan évről-évre személyesen nyitja meg a király, de ez nem tulajdonképpen alkotmányos értelemben vett trónbeszéd, nem a király szava a nemzethez, hanem inkább a monarchia uralkodójának szövege a külföld diplomatáikhoz. Igazi trónbeszédet — eltekintve olyan rendkívüli alkalmaktól, a milyen volt a millennium — nem hall a magyar nemzet máskor, mint az országgyűlés berekesztése vagy megnyitása alkalmából.

Apostoli királyunk ő Felsége az alkotmány visszaállítása óta tizenkét országgyűlésnek mondott megnyitó és záróbeszédet, de nevezetesebb országgyűlést alig zárt még be, mint ma. Nem mintha többet dolgozott volna ez az országgyűlés elődeinél, hanem mert ez sepegte el azt a nyomasztó szellemet, mely negyedszázad óta lidércnyomásként nehezdedt reá egész törvényhozásunkra, politikai, közgazdasági és társadalmi állapotainkra. A korrupcióval teli önző pártszellem volt ez, mely rányomta bélyegét e negyedszázad minden alkotására s az egész közéletre.

Ettől immár megszabadult az ország, új, szebb reményteljes jövőnek nézhet elébe.

Az a trónbeszéd, mely ma elhangzott a most már teljesen befejezett 1866—1901-iki országgyűlés felett, sok olyan szentesített törvényről számol be, a milyenről azelőtt álmodni sem lehetett.

A választások tisztaságát biztosító kuriai bíraskodási és a már-már magát teljesen lejárt parlamentárizmust reformáló inkompatibilitási törvényen kívül több derék szociális és közgazdasági reformról emlékezik meg a királyi trónbeszéd.

Hogy mindenképpen méltó legyen a befejezés, azt óhajtjuk, hogy azok a szentesített törvények ne maradjanak írott malasztoknak, hanem átvive a gyakorlatba, új friss vért, új egészséges szellemet hozzanak ezredéves nemzetünk életébe.

Akkor áldás lesz ennek a bűnbán fogant országgyűlésnek emlékezetén.

* * *

Az országgyűlés bezárásáról és a királyi trónbeszédéről a következő tudósításunk számol be:

Az országgyűlés bezárása.

A szokásos pompával ment ma végbe a magyar országgyűlés ünnepélyes berekesztése. Jóval tizenegy óra előtt az országgyűlés két házának tagjai, Széll Kálmán miniszterelnök a kabinet tagjaival, Vassary Kolos bíboros-hercegprímás, Széchenyi Gyula gróf főlovászmester, Andrássy Aladár gróf főkamarszmester, Festetics Taszilo gróf főpohárnok, Bánffy György gróf főajtónálló, Bánffy Dezső báró főudvarmester, Széchenyi Béla és Radvánszky Béla báró koronaőrök, Pálffy Andor gróf testőrkapitány, Paar Ede gróf lovassági tábornok, ő Felsége hadsegéde, végül Pelleth József címzetes püspök (a ki az apostoli keresztet

vitte) gyűltek össze a királyi várak kihallgatási termében.

Pontban 11 órakor indult a menet a nagyterembe, még pedig elől a zászlósorak, azután a hercegprímás, Széll Kálmán miniszterelnök és a többi miniszterek, Bánffy Dezső báró főudvarmester a pálczával, Széchenyi Gyula gróf főlovászmester egyenesen felfelé tartva a mezeten királyi kardot, mellette Pelleth püspök az apostoli keresztel, végül ő Felsége kísérvé Andrássy Aladár gróf főkamarszmester és Pálffy Andor gróf testőrkapitánytól.

Midőn a király a nagyterembe vonult, a várudvarban felállított zászlóalj tisztelgett, a zene pedig a rezgő himnuszot játszotta.

A terembe érve, ő Felsége a trónon foglalt helyet és feltéve kalpagját, a terem legtávolabb részeiben is jól halható hangon felolvasta a trónbeszédet, a melyet a jelenvoltak lelkes éljenzéssel fogadtak.

A király beszéde.

Tisztelt Urak, Főrendek és Képviselők, Kedvelt Hivők!

Bizalommal üdvözöltük önöket ezen országgyűlés küszöbén. Hazafiságukba vetett hittel hívtuk fel önöket, hogy munkálkodjanak azon függő kérdések megoldásán, a melyeket az ország érdekében ezen országgyűlés feladatául jelöltünk meg.

A viszonyok nem engedték, hogy minden megjelölt kérdés törvényhozási elintézését nyerjen, de azért bizalmunkban nem esalatoztunk, mert ezen országgyűlés is eredménytelen szorgalommal látott hozzá feladatainak megoldásához és megelégedéssel tapasztaltuk, hogy azon fennakadás után is, a mely egy időben az érdemleges tárgyalásokban beállott, tanácskozásai zavartalan és nyugodt menetét hazafias belátással ismét helyreállították és hasztalan és kitaró

A „TISZÁNTUL“ TARCZÁJA.

Vigasztaló Boldogasszony kápolnája Párisban.

Irta: Dr. Némethy Gyula

Az egész művelt világot, de főleg a katolikus világot mélyen megrendítette ama szörnyű katasztrófa híre, mely 1897. május 4-én, a párisi Jean Goujon utcában, 124 emberéletének fonalát szakította ketté, lángsírba fullasztva a jótékony bazar nemes czéltől vezérelt nemes látogatóit. A katolikus főrangú világ 48 tagja pusztult itt el, irtóztató módon egy nagy város középpontján, az életkedvet lehellő Champs Elysées szomszédságában; közöttük megdicsőült Erzsébet királynékné nővére az alenconi hercegné, egykor a boldogtalan öngyilkos II. Lajos bajor király jegyese. Egy évvel később, a mai nap a fordulójára, vérzett el nővére, Erzsébet királynékné is egy nyomorult emberi alakba öltözött vadálattal tőre alatt, egy újabb vértől, könyvtől ázó lappal gazdagítva, a Wittelsbach család szakadatlan tragé-

diának történetét. Reméljük, hogy évek múltán alkalmunk lesz a ma még csak tervezett budapesti Örökimádás, királynékné emlékére építendő templomát ismertetni a közönséggel. A Jean Goujon-utcai katasztrófa helyén immár fényes kápolna emelkedik, amely részben megdicsőült királynékné nővére emlékezetére lévén építve, alkalomszerű dolog lesz róla a mai gyászos évfordulón megemlékeznünk.

A párisiak, a kényes, fejlett izlésű párisiak véleménye szerint, a katasztrófa után négy évvel, 1901-ben fölszentelt új kápolna Páris nagyszámu emlékkápolnái között határozottan a legszebb. A szigorú Salon juryje a tervezetet nagy tisztelet-éremmel medaille d'honneur tüntette ki.

A »Chapelle commémorative de Notre Dame de Consolation«, Vigasztaló Nagyasszonyunk emlékkápolnája, XVI. Lajos stíljében épült, Guillert Albert tervei szerint. Ez a stílus átmenetet képez a rokokóból az empirestílusba. Részben a mai székesegyházunk is e stílus nyomait viseli magán, csak hogy külseje egészen el van hanyagolva, Guillert alkotása ellenben kívül belül egyöntetű harmonikus alkotás. Vezéreszméje: a szeretet áldozatainak a

tüztűz áldozatának megdicsőülése, tehát a halál és föltámadás. Az épületnek ehhez képest két főrésze van: a kriptá, melyben a katasztrófa áldozatainak földi maradványai nyertek elhelyezést, továbbá az afölé emelkedő kápolna, két oldalt a szent keresztut állomásaival. E két főrészt díszes külső lépcsőzet köti össze, amely beljebb tolván a homlokzatot az utca vonalánál, az épület külső látképét elevenné, hatásossá teszi.

Az épület középpontján a négy jóniai oszlopzat fölött emelkedő diszormzat fölő emelkedik a gyönyörű körvonalakban épített kupola, melynek alatt négy kerek ablaka van, míg csúcsát Vigasztaló Nagyasszonyunk aranyozott ércszobrára díszíti. A kupola szintén aranyozott bronz-virágfüzerekkel és pántokkal van ékesítve. A négy jóniai oszlop között van a főbejárat, mely fölő két domborművű angyal emel egy kőzimeret. A kőzimer alatt hosszukás ajánló tábla nyert elhelyezést, e fölirattal:

4. Mai. 1897.

A Notre Dame de Consolation.

Választási zászlók és jelvények

a legolcsóbban kaphatók =

Badar Béni szijgyártónál

Olaszi, Fő-utca 400. sz.

monkassággal nem egy kérdés nyert elintéztést a sok közül, a mi mélyen belenyúl a nemzet életébe.

Nem sikerült ugyan a magyar koronám országai és a többi királyságaim és országaim között a vám- és kereskedelmi ügyeket azon módon szabályozni, a melyre az 1867. XII. t. cz. első sorban rámutat. Mindamelllett a vám és kereskedelmi viszonyok és a fogyasztási adók a kölcsönös méltányosság és viszonyosság alapján az ország törvényes jogainak, valamint gazdasági és pénzügyi érdekeinek megfelelő elintéztést nyertek.

A hitelviszonyok egészséges és szilárd fejlődését van hivatva előmozdítani a bankügy újabb szabályozása. Fontos és életbevágó lépések történtek a *valuta rendezése* érdekében.

Az államjegyekből álló közös függő adósság teljes beváltása és az ezzel kapcsolatos teendők szabályozása a kötelező készfizetések elé gördült akadályokat fogják elhárítani és így, bár a helyzet által igényelt óvatossággal, de határozott lépésekkel közelítünk a kötelező készfizetések felvételének idejéhez, a mely a pénz értékének a gazdasági termelés minden ágára oly fontos, oly sokáig nélkülözött állandóságát fogja biztosítani.

A fogyasztási adók új szabályozása a városok és községek fogyasztási adó természetű jövedelmeinek a városi és községi háztartások jogos igényeivel számoló rendezését is szükségtelemmé tette.

Az állam nem csekély anyagi és erkölcsi támogatásával célirányos szabályozást nyert a *hitelszövetkezeti* ügy, a mely a földművelő és kisebb ipari osztályanyagi helyzetének javítását fogja elő mozditani.

A *törvényhatóságok, községek és közcélú egyesületek hiteligenyeit* szolgáló kötvények törvényes szabályozásával közgazdaságilag fontos hitelviszonyok nyernek szilárdabb alapot.

Nemzeti és katonai szempontból kiváló fontossággal bír újabb állami alapítványi helyek létesítése a *közshadsereg nevelő és képzőintézeteiben*. A honvédevelő és tiszt-

képző intézetek felállítása lehetővé teszi magyar honvédségem tisztí létszámában beálló fogyatékoknak minél több saját nevelésű tisztí sarjadékkal való pótlását. A Ludovikának valóságos tisztí akadémiává történő szervezésével pedig a magyar nyelvű tisztnevelés, a nemzet egyik régi vágya teljesedésbe ment.

A közigazgatás tág mezején annak javítása érdekében fontos törvények alkotattak.

A nyilvános *betegápolási* ügy az egyenlő teherviselés elvének érvényrejtésével rendeztetett.

*Emberbaráti és nemzeti célok*at valószínűleg a talált, valamint a hatóságilag elhagyottaknak nyilvánított két éven alulgyermek védelmére állami gyermekmenhelyek felállítása, a mihez a közsegélyre szoruló hét éven felüli gyermekek rendszeres állami gondozása csatlakozik.

Helyreállított *Fiumében* a törvényes rend, a melyet állandó és egészséges alapfokokra helyezett a Fiuméba szervezett közép fokú közigazgatási hatóságról szóló törvény.

A *közigazgatás egyszerűsítése* a közigazgatás terén tapasztalt és különösen bonyolult, következtelen és nehézkes eljárás helyett egy a köztisztviselők, mint a nagyközönség érdekében könnyű tájékozódást, rendet és biztonságot kíván teremteni és így hivatva van egyuttal arra, hogy a községi közeget kiképzéséről gondoskodó intézkedéssel együtt a közigazgatási reformok számára a talajt előkészítse.

Az ország kulturális haladása iránt tanúsított meleg érdeklődésük és gondoskodásuk tette lehetővé a *köznevelődés* különféle intézményeinek fejlesztését és a közoktatás csaknem minden ágának egy külső szervezetében, mint belső fejlődésében a gyakorlati életre kiható intézkedések egész sorozatát és a tanári s tanítói kar anyagi helyzetének tokozatos javítását.

A *vallásügyi* törvényhozás terén jelentékeny alkotást képez a *lelkészi jövedelem* kiegészítéséről való gondoskodás.

A *mezőgazdasági* helyzet javítása több nagyfontosságú intézkedéssel lőn biztosítva.

Az *állatorvosi* közszolgálat államosítása, a közérdekű *öntöző csatornák* létesítéséről, községi és némely más erdők és kőpár területek állami kezeléséről szóló intézkedések tanuskodnak erről.

Rendeztetett a *gazdatisztek jogi helyzete*, nemkülönben gondoskodás történt a jogviszonyaik törvényes szabályozását eddig csaknem teljesen nélkülözött *mezőgazdasági munkások* sorsáról a munkaadók és munkások közötti jogviszony rendezése által.

Megalkottatott az országos *gazdasági munkás- és cselédpénztár* is, mely a kis existenciák boldogulását intézményileg biztosítja.

A *kereskedelem és ipar* érdekei, a melyek az ország erejének emelésére és fejlődésére ép oly fontosak, több irányban nyertek törvényes intézkedéssel támogatást.

A forgalom könnyítését és a kereskedelem érdekeit fogják első sorban szolgálni, az *állami vasutaknál* történt jelentékeny beruházások, a vasuti hálózat fejlesztése és a hajózási vállalatok támogatása.

Az *igazságügy* terén is történtek nevezetes alkotások. A legkiválóbb fontossággal bír a *bűnvádi perrendtartás* életbeléptetése, a mivel jelentékeny lépés történt a jogbiztonság és a jogegység megvalósítása felé.

A múlt évi nemzetközi versenyen *Párisban* a hazai művészet, a köznevelődés és az összes gazdasági termelési ágak kiállításával jelentek meg. Örömeinkre szolgált, hogy magyar koronám országai méltó helyet foglaltak el a nemzetközi versenyen.

A *választások tisztaságát, a képviselők függetlenségét és a képviselők erkölcsi súlyát és tekintélyét* vannak hivatva emelni azok a törvények, a melyek az országgyűlési képviselő választások feletti bíráskodásról és az összeférhetlenségről szólnak.

Sok van még hátra, a mit kedvelt és hű Magyarországnak szellemi és gazdasági erejének emlékére, intézményeink kiépítésére, közviszonyaink javítására alkotni kell az állami élet minden ágában és minden részében.

Sok az, a mit ez az országgyűlés a másokra örökségképen hátrahagy.

»Ne vous attrister pas, comme ceux qui n'ont pas d'esperance« I. Thss. IV. *

E középső építménytől jobbra balra félkör alakban két alacsonyabb szárny nyílik, egészen az utca vonaláig. Mindkét szárny kisebb oszloprenddel van ékesítve, valamint egy-egy szoborral. Az egyik a hit, a másik az irgalmasság allegóriája. Daillon szobrász alkotásai, a szó legnemesebb értelmében vett keresztény művészet szellemében. E félkör alakú előudvart foglalja el és tölti be a külső díszlépcsőzet, mely egyrészt az utcára, másrészt le a kriptába viszen. A kriptá ajtaja a főhomlokzat fél-földszintjén (sonterrain) van, a főajtó alatt.

A pompás, eleven elrendezés okozza, hogy az épület külseje, kedvezőtlen fekvése ellenére is — mert a Rue Jean Goujon szűk egy utca — nagy hatást tesz.

Azonban hatás dolgában a kápolna belseje messze fölülmulja azt, a mit a külső nyújthat. Az építmény közepét egy pompás kerek csarnok *rotunda* alkotja. Kupoláját négy pár jóniai oszlop tartja, mindegyik fekete-fehér egy darab márványból faragva, gazdag aranyozott bronz díszítéssel. Ez oszlopok között remek márvány edényeket, vázakat helyeztek el, melyeknek medailonjai az irgalmasság cselekedeteit példázzák. A méter magas márvány vázak e remek márvány és bronzból ragyogó

* Ne szomorkodjatok mint azok a kiknek nincs reménységük.

csarnokban, a karcos oszloppalattal együtt gyönyörű összképet alkotnak. Az oszloppalattal emelkedik ellenben a belső legfőbb legragyogóbb ékessége, Maignon Albert pompásan világított kupollafestménye, amely nemcsak megkapja, de felbilincseli a szemlélő figyelmét.

A *világ megváltója dicsőségében élve fogadja a katasztrófa áldozatait*. Jobbkézét kinyújtva feljök, helyet mutat, jogot ad nekik, hogy elvegyék örök jutalmukat. Az irgalmasság anyja, Mária vezeti szent fia elé az áldozatokat. Egyik kezét könyörögve uynítja a Megváltó felé, másik kezével fölemeli az alatta dühöngő szörvész egyik áldozatát. A tűzvész áldozatai között emelkedik az alenconi hercegné királyi alakja. Kezeit esdekelve fonja össze. Egy anya két gyermekével, egy agg tábornok és jó barátja egy orvos, és sok más arczépe után festett alak egészíti ki e csoportot. Meghatóan gyöngéd egy másik csoportot: Szent Vincze az irgalmasság nagy mestere szeretettel tárja ki karjait két irgalmatlan nővér felé, kik a keresztény szeretet tetteiben eltöltött életüket mártíromsággal pecsételték meg. Gyönyörű élettelen csoportot még az Üdvözítő trónja alatt szárnyaló angyalok, kik a megváltás, a szeretetből szenvedés dicső jelvényeit tartják, mint a legdicsőbb, legmagasztosabb diadal jelvényeit. Hogy a kép, amelynek eszmei tartalma és mély s gazdag kompozíciója átlátszó és átgondolt technika dolgában minden dicséret fölött áll, egészen természetesen fogja tartani

mindenki; aki a francia festészet magas színvonalát ismeri.

A márványtól és aranytól csillogó rotundában van az oltár, mely mögött a Vigasztaló Boldogasszony szobra emelkedik. Ez egy 5 méter magas kolosszális bronz szobor szintén meg van aranyozva. A kupola mögött az oltár háta mögött egy kis apsis van, gazdag márvány díszítéssel. A rotundától jobbra-balra két négyszögletes-szárnyfülke van, két homokdomborművel. Innen két ajtó két oldalt a keresztut tizennégy állomásával ellátott félkör-alaku szárnyakhoz vezet. Minden állomás fekete márvány oszlopokkal szegélyezett ezüst domborművü képből áll, valamennyi alatt egy-egy márvány emlékművel, illetőleg síremléssel.

Bennünket közelebből a hetedik stáció érdekel. Alatta van az alenconi hercegné síremléke. Megdicsőült fájdalmas királyasszonyunk. Erzsébet királyné életének keresztútján ez volt az egyik legszörnyűségesebb, legfájdalmasabb stáció: szeretett nővére, Zsófiának láng sírban talált szörnyű halála. A fehér márvány, aranyal díszített emlék közepét a hercegné domborművü szépséges arczépe foglalja el, e felirattal:

Sophie Charlotte
Duchesse D'Alencon
4. Mai. 1897.

A jövő országgyűlés fokozott és kitartó munkásságára és hazafias belátására lesz szükség, hogy mindezeket a nagy és nehéz feladatokat megoldja.

Könnyítsék e munkát a béke áldásai! Reményt ad erre a szövetségünkkel való benső jó egyetértés és a jó és barátságos viszony, a melyben minden külhatalommal állunk.

Kitűnhetetlenül szívünkbe van vésve és kegyelettel emlékezünk meg arról a tényről, a melylyel kedvelt Magyarországnak, felejtethetetlen *Hitvesünknek*, Magyarország nemcsak jog szerint, de szíve szerint is királynéjának emléktét a hála és szeretet megindító ieleképén törvénykönyvében az örök időknak át adta.

Siettelni akarván a nemzeti akarat megnyilvánulását, hogy az országgyűlés termékeny, kitartó és bölcs munkával mielőbb hozzáfogasson a jövő nagy feladatok megoldásához: minisztériumomnak az 1848. IV. és az 1867. X. t.-cz. alapján tett előterjesztése folytán ezen 1896. évi november 23-ára összehívott országgyűlést királyi jogunknál fogva *feloszlatjuk* és berekesztjük.

Hazafias működésükért és buzgó fáradozásukért köszönetünket fejezve, fogadják királyi kegyelmünket és őszinte üdvözlötünket és vigyék ezt meg küldöiknek.

Midőn a király ezután a trónról távozott a katonaság ismét tisztelgett és a zenekar újból rázendített a néphimnuszra. Ezalatt a király ugyanazon kísérettel és ugyanazon rendben, a melylyel a terembe jött, belső termeibe vonult vissza.

Ezután a várkapornában hálaadó istentisztelet volt, a melyen a Felsőge minden nyilvános kíséret nélkül jelent meg az oratoriumban, a mely alatt Pelleth püspök az apostoli kereszttel foglalt állást, míg az országgyűlés tagjai magában a kápolnában foglaltak helyet. A Tedeumot *Vaszary* Kolos biboros hercegsprimás celebrálta fényes segédlettel, a melyben *Kohl* Medárd püspök, *Kisán* Mihály és *Andor* György pápai kamarások, *Berger* János egyetemi tanár, *Várossy* Gyula és *Clattberger* Gyula szeminaryumi igazgatók, *Kanter* Károly apát, udvari plébános, továbbá a *Philippinum* négy tagja vettek részt.

A csillogó díszmagyart és egyenruhát öltött képviselők és főendek felvonulását az utczán nagy közönség nézte.

Fájdalommal, mélabúval terhes gondolatokat ébreszt ez a siremlék. Előnk rajzolódik a stahrembergi tó partján emelkedő emlékkápolna képe, a szerencsétlen királyé, ki boldogan mondotta egykor jegyesének Zsófia hercegnőt, majd fölbontva a frigyét idegen világba bolyongott el e földön járván, míg végre végzete hullámsírba nem vitte.

Vagy az a másik tó, melyet Lord Byron* énekelt meg, melynek Partján Chillon vára áll, meg az a gyönyörű város, most már fájdalom városa minden magyarnak, ahol a mi királyunk lett koronájának véres áldozata.

Genfi tó szomorú partján
Liliomok nőjének,
Borítsák el fehérséggel
Azt a fekete helyet.

(Szabolcska.)

* Clear placid Leman! thy contrasted lake, With the wild world I duelt in, is a thing. Which warns me, with its stillness, to forsake Earth's troubled waters for a purer spring.

Budapest székváros helyőrsége ez idő szerint csupán az összszolgálatra szükséges csapatokból állván, a szertartásra szükséges zászlóalj az 5. hadtest kötelékéből kellett beszerezni, a mely ezélebből a 76. gyalogezred egy zászlóalja az ezred zenekarával tegnap Budapestre érkezett. Az istenisztele után 5 Felsőge szemlélt tartott a várudvarán felállított zászlóalj felett.

Választási mozgalmak.

Tenkéről írják: Folyó hó 7-én egy 25 tagú küldöttség járt Méh-Kereken *Rokszin* M. esperesnél és felkérték, hogy fogadja el a kerületben a képviselő jelöltséget. De hiába kapacitálták tagadó választ kaptak, mire a küldöttség elhatározta, hogy a tenkei kormánypart nagy zömével a kerület ellenzéki jelöltjére fog szavazni.

Esztergomból táviratozzák e hó 8-áról a »Bud. Tud.«-nak: A választási mozgalom teljes erővel megyszerte megindult. *Sacellary* György, a doroghi kerület szabadelpvüparti jelölje, ma tartotta meg programbeszédét. Pilismaróthon és Dömösön.

Szilágy-Somlyóról írják: Az itteni választókerület 48-as és függetlenségi pártjának véreghajtó bizottsága szeptember 6-án a városi szállóban zárt ülésben tárgyalta *Ugron* Gábornak, a választókerület országgyűlési képviselőjének levelét, melyben az ellene indított hajsztát s anyagi tönkretételére irányzott szándékot és ezenfelül gyöngékedő egészségi állapotát is hozva föl okul, kijelenti, hogy a jövő országgyűlésre a jelöltséget el nem fogadja, mert erős elhatározása a politikai küzdőtérrel való visszavonulás. A választmány sajnálattal vette tudomásul e kijelentést s egyhangulag elhatározta, hogy küldöttség útján megkísérli *Ugron* emez elhatározásának megmástitására és a képviselőjelöltség elfogadásának rábírására. A küldöttséget nyomban meg is választották és utasították, hogy arra az esetre, ha *Ugron* elhatározása mellett megmaradna, a jelöltséget *Prónay* Dezső bárónak ajánlják föl és illetőleg annak elfogadására kérik föl, kit utódjául maga *Ugron* is levelében melegen ajánl. Eddig a szabadelpvüpart jelöltet nem állított.

Szolnokon a függetlenségi és 48-as párt elnökét, *Gyömörey* Félixet *Polonyi* Géza orsz. képviselő arról értesítette, hogy miután a h-szoboszlói kerülethez megválasztása esetére adott szava köti, de betegsége is gátolja abban, hogy két kerületben alávehesse magát a jelöltséssel járó fáradságnak, a szolnoki jelöltséget mély sajnálatára el nem vállalhatja.

Párványon függetlenségi programmal. *Szemere* Huba lépett fel, a néppárt pedig *Perczel* Bélát jelölte a szabadelpvüpart régi kerületének elhódítására.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 10. A 48-as párt választmányi ülése este 6 órakor.
Szeptember 12. Városi közgyűlés.
Szeptember 15. Első jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a székesegyházban.
Szeptember 18. Meggyűlés.
Szeptember 22. Második jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a premontreiek templomában.
Szeptember 26. Borsajtó kiállítás Nagyváradon.
Szeptember 28. 29. Szőlő és borkiállítás Érmihályfalván.
Szeptember 28. 29. Lóverseny Nagyváradon.
Szeptember 29. Harmadik jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a Szt. László templomban.
Szeptember 29. A nőegylet közgyűlése.

Két község ünnepe.

Az Alföld egyik legrendezettebb és intelligensebb nagyközsége *Orosháza* és annak szomszédja *Szabad-Szenttornya* ünnepet ült. Orosházán szombaton plébános beigtatás volt, Szenttornyan pedig vasárnap, templom megáldás.

Az installációról már beszámoltunk, a templom megáldásról a következőket írja tudósítónk:

Kisasszony napján, kora reggel impozáns bandérium vonult az orosházai plébánia lak elé s a remek magánfogatok szinte megtöltötték az épület előtti kispiacziért. Ez a nagy készülődés volt a templom megáldás ünnepének előre vetett fénye.

Maga az ünnep valóban minden várakozást felülmúlt.

A felvonulás 40 kocsival, hatalmas processióval feledhetetlen benyomást tett a szemlélőre s a megáldás pedig a legfényesebb papi segédlet mellett történt, hisz három egyházmegyéből 20 pap jött össze segédkezésre.

A templom, a templom körüli tér, az odavivő utcák, mind telve voltak ünneplő néppel.

A megáldást *Palotay* László praelátus, a templom és iskola építője végezte, körülötte *Kny* Antal, *Gróh* Ferencz, *Spett* Gyula, *Zelinka* János, *Kozma* Gusztáv stb. segédkeztek.

Evangélium után *Fálffy* Béla főreáliskolai hittanár tartotta a szentbeszédet, az óriási hallgatóság daczára is igazi ájtatos figyelem mellett.

Templom megáldás után iskola megszentelésre vonult át a praelátus vezetése mellett a papság és a hívő sereg.

Itt fehér zászlós, fehér ruhás leánykák állottak sorfalat, kik közül két kedves arcú, bátor kis leány lépett elő és erős, tiszta hangon üdvözölték a községnek örökre emlékezetes nagy jótévőjét *Palotay* praelátust.

Ennyi idegen előtt, a várva-várt egyházi díszben álló főpap előtt igazán csodálatos bátorsággal lépett fel a két kis leány. Már ez az egyetlen vizsga is kitűnő bizonyítványt állított ki a — tanítóóról *Májercsik* Rózsika urhölgyről, ki 160 gyermeket tanít a szenttornyai iskolában.

Verőfény ragyogott a falu felett és igazán el lehet mondani, hogy a nap sugara becsületes magyar szemekből előszívargó öröm könnyeken tört meg. Es ez a legdrágább gyöngy, a hálakönyve ékesítette nymbusként azt az áldozatkész szeretetet, mely a templom-építés foganatosításával tulajdonképpen a katolikus vallás természetes kisugárzása.

A templom, hatalmas épület, nagyobb mint az anyaegyház temploma. Építette *Palotay* László praelátus, az építést vezette *Feiser* Károly főmérnök, építették *Fuszlay* János és *Bús* Gusztáv.

Hozzájárultak rajtakívül bőkezű adományaikkal: a Nagyméltóságú *Károlyi* és *Almási* grófi családok, továbbá *Andrássy* János praelátus ur, *Bunyitay* Vincze kanonok ur, *Shiefner* Ede praelátus ur, *Grócz* Béla kanonok ur, *Fetser* Antal apát-kanonok ur, továbbá *Baumgarten* Pál földbirtokos, ki a nagy harangot készítette, *Csiki* István gazdálkodó szép *Mária*-szobrot, a *Rózsafüzértársulat* egy Szent Antal és egy Szent József-szobrot készített s végül *Palotay* László praelátus ur az oltárt teljesen felszerelte.

Az új iskolatermet, mely egyike a legszembeknek az országban ugyancsak *Palotay* praelátus ur építette. Ezenkívül az iskola mellett, a templommal szemben vett egy szép telket házzal, mely a jövőben alapítandó plébánia céljaira fog szolgálni.

Délben lett vége a lélekemelő és mély hatású ünnepélynek, mely után ismét kocsi-kon és processióban tértek vissza az ünneplők Orosházára, hol a plébánosnak voltak szívesen látott vendégei.

Honi készítményü
Eredeti angol »
Valódi olasz » és
Pichler-féle gráci Loden

KALAPOK

az őszi ideyire teljes választékban megérkeztek és versenyképes árak mellett beszerezhetők

Fábry Testvérek

uridivat üzletében. Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 75.

Az ünnepi ebéden részt vettek;

Dr. Aigner Dezső, Ambrus Sándor, Bézi Elemér, Bayer István, Bán Zsigmond, dr. Berthóthy Károly Bernátsky Ferencz, Bedák Mátyás, Bézi Balázs, Cseh György, ifj. Dekker Frigyes, id. Dekker Frigyes és neje, Dekker Irén, Dáni József, Endrődy István, Gabovits Jenő, Gottstág Sándor, Groh Ferencz, Iszley Gábor, Jó István, Jankó György, dr. Konkoly Tibamér, dr. Küller Pál, Kozma Gusztáv, Kadi Márton, Kny Antal, dr. Lindenberger János, Lázár Lajos, Lukács Imre, Leitner Zsigmond, dr. László Elek, Májeresik Róza, Májeresik Lenke, Makay József, Nagy Lajos, Ország Sándor, Örs Ferencz, Pellner Károly, Pálffy Béla, Peiser Károly, Palotay László, Ricska Leó, dr. Rapcsák Emil, Six Béla, Somogyi Alajos, Sperlágh Ignác, dr. Szalay József, Spett János, Sal János, Tóth Ferencz, Talányi János, Takács István, Vangyel Szilárd, Vangyel Sándor, Vallner József, Vidosits József, Zelinka János.

Első tósztanbani fiú hódolattal emlékszik meg **Bázár Gyula Schlauch** bibornokról, kinek kormányzása alatt új éra kezdődött a megyében. A tevékenység, a minden téren feltűnő áldozni kész szeretet kora. **Palotay Lászlóra** tér át, ki oly igazán megértette főpásztorának szellemét, majd **Kny Antalt** élteti, kinek közvetlen felügyelete alatt áll a plebánia, melynek ma ily örömmünnepe van.

Palotay László a plebánusra és családjára mond eljött, **Kny Antal** esperes a fiatal buzgó papot élteti Bázárban.

Ezután ismét Bázár plebános állt fel szólasra és a hálának meleg szavaival emlékezett meg a gróf **Károlyi** és gróf **Almássy** főúri családjáról, kinek neve mindig és mindenütt áldva hangzik, ahol segíteni, ahol áldozni kell.

Dr. Szalay József mondott még igen szellemes, valóban színporkázó beszédet. Ugy hallottuk, hogy képviselő jelölt. Kormányparti programmal lép ugyan fel, de elismerjük, hogy ér annyit egymagában, mint az egész populusz Bánffyánusz.

Lassankint aztán megnyiták a szívek s a szív bőségéből szólt a száj is magyar szokás szerint.

Mig benne ezek folytak, a faluban is vígan ment az élet, mert a praelátus bőkezűen gondoskodott róla, hogy a banderisták felüdüljenek fáradtságuk után.

Ebéd alatt **Vinkler József** v. püspök, nagyprépost ur ő méltóságától következő sürgöny érkezett:

A praelátus urat, ki Isten-házát felépítette és megáldotta, áldja meg az Isten és jutalmazza és védje a plebánost derék hűveivel. **Winkler.**

* * *

Az ünnepély zaja elmúlt, az ünneplők már szét oszlottak, de a templom állni fog a falu felett, mint Isten védő, áldó keze, mint emléke, példája, egy hű szolgának, ki munkája gyümölcséből házat épített az ő Urának.

Az állami tisztviselők mozgalma.

(Értekezés a kir. törvényszéken)

Nagyvárad, szept. 8.

Az állami tisztviselők fizetésrendezése és a szolgálati pragmatikának megállapítása, illetve helyesebb alapokra fektetése iránt megindult országos mozgalomban élénken részt vesznek a nagyváradai állami tisztviselők is.

A mozgalom élén úgy nálunk, mint az egész országban előkelő rangot viselő férfiak állanak, mi egyrészt a mozgalom komolyságát bizonyítja, másrészt pedig reményt nyújt arra, hogy ezen méltányos érdekeket képviselő országos akciónak lesz eredménye.

Bár szomorú való az, hogy a kormány nem jó szemmel nézi sőt lázadásnak minősíti a mozgalom irányzatát, de valószínű mégis, hogy az új parlament az e téren való reformokat sürgetni fogja, — legalább ezt ígéri a képviselőjelöltek. (Van ugyan, a ki nem ígéri.)

Ha meg tudták javítani a katonatisztek fizetését, javítsák meg a tisztviselőket is. Ha az méltányos volt, nem kevésbé méltányos ez is. Csakhogy az a baj, hogy a kormány húzódik ettől, a pénzügyminiszter meg haragszik is. De hát így szokott az lenni, ha pénzt kérnek.

*

Vasárnap d. e. a kir. törvényszék tanács-termében **Medvigy Mihály** kuriai ítélőtáblai tanácselnök elnökele alatt tartott értekezletről tudósításunk a következő:

Elnök üdvözlőlvén az egybegyűlteket, változta az értekezlet tárgyát, felkérte az első gyűlés által kiküldött végrehajtó bizottság elnökét, hogy a bizottság működését ismertesse, illetve a jövőben való működésére vonatkozólag indítványt tegyen.

Nagy Géza dr. kir. ügyész, a bizottság elnöke előterjesztette, hogy a bizottság a közgyűlés által memorandum készítésével bízott meg. Memorandumot azonban nem készítettek, mivel az a jelen körülmények között, a midőn az ország minden részéről terjesztettek fel, főleglegessé vált. Hejyesebbak tartja, hogy a fővárosban tartandó kongresszuson képviseltette magát kiküldött s részben önként jelentkező tagjai által a közgyűlés s ezzel az országos bizottsághoz csatlakozókat fíradjon a cél elérése érdekében.

A jelentést a közgyűlés tudomásul vette és a fővárosban tartandó kongresszusra az elnök javaslatára kiküldettek:

Dr. Nagy Géza kir. ügyész, **K. Nagy Endre** pénzügyi titkár, **Luc Emil** posta-táv-irida titkár és **Fehér Elek** kir. törvényszéki iktató.

A kongresszuson való részvételre a gyűlés folyamán jelentkezők: **Ember Géza** vizsgálóbíró, **Kepes S. Miklós**, dr. **Perczel Adolf**, **Baróthy Pál** bírósági s **Csalth Jenő** postatiszt.

Az ülésnek több tárgya nem lévén az elnök elterjesztésével szétoszlott.

A kamara új elnöke.

— A keresk. és iparkamara alakuló közgyűlése —

Egy félévnel tovább húzódott a nagyváradai kereskedelmi és iparkamara ujjáalakítása. Nem a választással és a megalakítással megbízott vezető egyének hibájából történt ez a késedelmeskedés, hanem a közbejött rendkívüli körülményekből eredt. Két izgalmas választáson kellett keresztül esni a város iparosságának.

A nagyváradai kamara fennállása óta megfélelt feladatának s most, hogy új elnök került a kamara élére, nincs okunk kételkedni, sőt reméljük, hogy az ambícióval telt, széles látókörrel, fiatalabb tetterővel bíró elnök fokozni, intenzívebbé fogja tenni a kamara működését.

Teljes elismeréssel adózunk a kamara tagjainak azon határozatukért, melyben hálájukat, tiszteletüket fejezik ki eddigi elnökünk iránt, aki kezdettől fogva, tíz éven keresztül nagy buzgalommal, jeles képességekkel vezette a kamara ügyeit, önzetlenül a közérdek javára.

Elismerés illeti meg **Gerő Armin** főkapitányt, aki nehéz viszonyok között, a fölzaklatott szenvedélyek lecsillapításával, tapintatosan vezette a választást s a kamara megalakítását.

*

A kamara alakuló közgyűlésének a lefolyása a következő volt:

Jelen voltak:

Gerő Armin elnök, mint a városi tanács részéről a kamara megalakítására kiküldött központi bizottság elnöke; továbbá **Ternyei Antal**, **Reismann Mór**, dr. **Hoványi Géza**, **Huzella Gyula**, **Farkas Izidor**, **Schwartz Antal**, **Bognár Sándor**, **Mihelyi Pál**, **Markbreit S.**, **Laszky A.**, **Frankl L.**, **Weintraub Mór**, ifj. **Rimanóczy Kálmán**, **Bertsey György**, **Ováry Lajos**, **Milibák József**, **Woszka Ferencz**, **Czeplédy**

Jeremiás, **Rozsly Géza**, ifj. **Moskovits Mór**, **Rendes Vilmos**, ifj. **Cser János**, **Stettner István**, **Bodnár János**, **Köblös Ferencz**, **Hillinger Miksa** beltalagok. — **Jakabfi Lipót** **Elesd**, **Weiszberger Ignác** **B.-Ujfalú**, **Habóky József** **B.-Ujfalú**, **Czinczár Mór** **Nagyszalonta**, **Tóth András** **Belényes**, **Grósz Benő** **Székelyhid**, **Weinberger Salamon** **Székelyhid**, **Rosenfeld Géza** **Székelyhid**, **Berger Dávid** **Margitta**, **Gelberger Kálmán** **Margitta**, **Ritter Jónás** **Tenke**, **Szitágyi Mihály** **Elesd**, **Brezovszky Lajos** **Elesd**, **Tóth Sándor**, **B.-Ujfalú**, **Pataky József** **B.-Ujfalú**, **Veres András** **B.-Ujfalú**, **Kiss Imre** **Nagyszalonta**, **Kovács Gábor** **N.-Szalonta**, **Pataky Sándor** **Belényes**, **Krizsán**, **Imárie** **Belényes**, **Timaróczy Gyula** **Székelyhid**, **Berger Benő** **Székelyhid**, **Nuszbaum József** **Székelyhid**, **Lipecky Gyula** **Margitta**, **Magyar Bálint** **Tenke**, **Fazekas László** **B.-Ujfalú** kültagok, és dr. **Sarkay Lajos** kamarai titkár.

Gerő Armin elnök nyitotta meg az alakuló közgyűlést. Nagyvárad város tanácsának megbízásából neki jutott a feladat, hogy annyi nehézség és akadály után a nagyváradai kereskedelmi és iparkamarát megalakítsa. Ezen kamara tagjai mindenkor a magasabb műveltség fokán állottak. De ezt nem változta, hanem kiemeli azt, hogy ma már nem csak a közgazdaság terén nagy általánosságban teljesítenek a kamarai tagok nagy jelentőségű funkciót, de az elsőfokú iparhatóságot is támogatják és szakvéleményeikkel elősegítik nehéz hivatásának teljesítésében. Így ő reá, mint az I. fokú iparhatóság vezetője is fontos, hogy olyan egyének vezessék a kamarát, kik a kereskedelem és ipar terén nagy tudással bírnak s a kamara ügyeit szakavatottan vezetik. Az elnök választását ezért nagy jelentőségűnek tartja ő is. Üdvözlöli a megjelent tagokat s az alakuló közgyűlést megnyitja. (Eljenzés).

A jegyzőkönyv vezetésére dr. **Sarkadi Lajos** titkárt, a hitelesítésre dr. **Hoványi Géza** **Farkas Izidort** és **Ováry Lajost** kérte fel.

Dr. Sarkady Lajos titkár felolvasta a kamara kül- és beltalagjainak következő névsorát:

Beltalagok:

Kereskedők: **Ternyei Antal**, **Kunz Gusztáv**, **Janky József**, **Reismann Mór**, dr. **Hoványi Géza**, **Huzella Gyula**, **Farkas Izidor**, **Schwartz Antal**, **Bognár Sándor**, **Mihelyi Pál**, **Steiner M. Albert**, **Markbreit Sándor**, **Laszky Armin**, **Diósy Lajos**, **Frankl László**, **Weintraub Mór**.

Iparosok: ifj. **Rimanóczy Kálmán**, **Bertsey György**, **Ováry Lajos**, **Milibák József**, **Voszka Ferencz**, **Czeplédy Jeremiás**, **Rozsly Géza**, ifj. **Moskovits Mór**, **Rendes Vilmos**, ifj. **Cser János**, **Széles Lajos**, **Stettner István**, **Bodnár János**, **Köblös Ferencz**, **Havassy Zsigmond**, **Hillinger Miksa**.

Kültalagok:

Kereskedők: **Schwartz Jakab** (**Elesd**), **Jakabfi Lipót** (**Elesd**), **Weiszberger Ignác** (**B.-Ujfalú**), **Zádor Márton** (**B.-Ujfalú**), **Habóky József** (**B.-Ujfalú**), **Kugler Antal** (**B.-Ujfalú**), **Léwy József** (**Nagyszalonta**), **Czinczár Mór** (**Nagyszalonta**), **Tóth András** (**Belényes**), **Miklósi József** (**Vaskóh**), **Grósz Benő** (**Székelyhid**), **Weinberger Salamon** (**Székelyhid**), **Rosenfeld Géza** (**Székelyhid**), **Berger Dávid** (**Margitta**), **Goldberger Kálmán** (**Margitta**), **Ritter Jónás** (**Tenke**).

Iparosok: **Létay András** (**Elesd**), **Brezovszky Lajos** (**Elesd**), **Fazekas László** (**B.-Ujfalú**), **Tóth Sándor** (**B.-Ujfalú**), **Pataky József** (**B.-Ujfalú**), **Veres András** (**B.-Ujfalú**), **Kiss Imre** (**Nagyszalonta**), **Kovács Gábor** (**Nagyszalonta**), **Pataky Sándor** (**Belényes**), **Krizsán Imárie** (**Belényes**), **Timaróczy Gyula** (**Székelyhid**), **Berger Benő** (**Székelyhid**), **Nuszbaum József** (**Székelyhid**), **Sz. Szabó József** (**Margitta**), **Lipecky Gyula** (**Margitta**), **Magyar Bálint** (**Tenke**).

Elnök konstatálja, hogy az összes tagok szabályszerűen meg lettek az alakuló közgyűlésre.

Az elnök-választás.

Midőn elnök felhívta a jelenvoltagekat, az elnök választásra s a szavazatszedő küldöttség megalakulására, a tagok egyhangulag ez utóbbinak a mellőzését kérték.

Dr. Hoványi Géza szólott az elnök-választásához. Azt hiszi, hogy az elnök személyét illetőleg egy akaratuk van az összes kamarai tagoknak. Mint általában ösmeretes itt a

városban minden értekezlet nélkül egy személyben összpontosul a kamarai tagok szeretete, tisztelete és bizalma. Nem akarja ezt bővebben fejtegetni, hanem indítványozza, hogy a kamara elnökévé Huzella Gyulát válasszák meg.

Zajos éljenzés után Gerő Armin elnök Huzella Gyulát a kamara egyhangulag megválasztott elnökévé jelentette ki.

Farkas Izidor látja, hogy a közbizalom az elnöki szék betöltésénél olyan férfiúra esett akiben mindannyiunk tisztelete összpontosul. Indítványozza, hogy egy küldöttség hívja meg az új kamarai elnököket a közgyűlésre.

Az indítványt elfogadták s Reismann Mór, Bertsey György és Rendes Vilmos kiküldettek az elnök meghívására.

Midőn Huzella Gyula elnök a közgyűlésen megjelent, zajos éljenzéssel adtak a tagok szeretetüknek kifejezést.

Gerő Armin fogadta az elnököket. Midőn üdvözlő tudomására hozza, hogy a kamara közgyűlése lelkesedéssel egyhangulag a kamara elnökének választotta. Kiváló örömeire szolgál, hogy elsőnek üdvözölheti a diszes állásban. Hogy mi a kamarai elnök feladata — úgy mond — azt törvénnyel vagy alapszabályokkal meghatározni alig lehet; de a feladatok helyes megoldása mindég az elnök egyéniségétől, ambíciójától és munkásságától függ egyrészt, másrészt pedig attól, hogy a tagokban rejlt munkaerőt miként tudja kitűzött céljaira felhasználni.

Kötelességét azonban mindég csak a magyar ipar és kereskedelem hü szolgálata szabja meg.

Ismerve az új elnök fényes tulajdonait, kiváló erkölcsi erejét, szellemi képességét, melyekkel városunk köz- és társadalmi életében eddig is szép pozíciót, tekintélyt és köztiszteltet vívott ki magának, meg van győződve, hogy ezen ép oly fontos és diszes tisztét szintén teljesen méltóan és derekasan fogja betölteni.

Végül a kamara munkásságára az Ég áldását kívánva, fölkéri az elnöki szék elfoglalására és az osztályelnökök választásának vezetésére.

Huzella Gyula a midőn megköszöni a megtisztelő bizalmat hogy elnökké megválasztani szívesen voltak, kijelenti, hogy érzi mi az elnök tisztessége és kötelessége, tudja hogy kell viselkednie, hogy ezt a tisztességet kiérdemlje s hogy kötelességének megfeleljen.

Hogy mik azok, a miket szeret e, hogy a kamara által létesüljenek, a legközelebbi teljes ülésen fejt ki, ez lesz az ő programjának foglalata.

Most csak szívből köszönetet mond megválasztásáért — a gyűlést megnyitja s felhívja a tagokat az alelnökök megválasztására.

Az elnökök a régiek.

Dr. Hoványi Géza, a kereskedelmi osztály tisztelettel hangoztatja az egyik alelnöki székre ismételve annak a férfinak a nevét, ki kezdetől fogva az osztály élén áll s kinek működése bevált és bizalommal találkozott. Ajánlja alelnökké Reismann Mórt.

Egyhangulag éljenzéssel megválasztották. H. Moskovits Mór Bertsey Györgyöt ajánlja az iparososztály részéről alelnöknek, ki tíz évig volt alelnök s az iparos osztály elnöke. Azt hiszi, hogy ezáltal is az iparos osztály tagjainak teljes bizalmával találkozhat.

Indítványozza, hogy egyhangulag válasszák meg.

Elnök Bertsey György alelnökké választását kihirdette.

Reismann Mór megköszöni megválasztását. Egész tehetségével mindég a kamara érdekeinek előmozdítására törekedett. Ezután is igyekezni fog kötelességű teljesítésére s kéri a tagok támogatását. — A megválasztást elfogadja.

Bertsey György a midőn harmadszori megválasztását elfogadja köszöni a bizalmat. Meg van győződve, hogy ha a kereskedelmi és ipari érdekekről lesz szó, ott találja a kamara tagjait.

Majd indítványozza, hogy a pénztárnoki állást már most töltsék be.

Ternyei Antal a pénztárnok választására ajánlja, hogy ezt a legközelebbi teljes ülésen ejtsék meg, de ha most választanak pénztárnokot, azt az iparosok közül válasszák.

Bertsey György szerint csak akkor mondható a kamara megalakultnak, ha pénztárnokot is választanak. Hogy melyik osztályból válasszák, erre megjegyzi, miszerint az iparosok erre nem reflektáltak. Iparukkal el vannak foglalva.

Ováry Lajos nem ért egyet Bertseyvel. Az eddigi rendet fenn kell tartania. Az utóbbi 5 évben kereskedő volt a pénztárnok, most az iparosokon van a sor.

Farkas Izidor nem szívesen látja, hogy nézeteltérés van. A választás elhalasztását pártolja, hogy ne zavarja meg semmi diszharmonia a mai ünnepséget.

A pénztárnokot a legközelebbi ülésen választják meg.

Elismerés a volt elnöknek.

Dr. Hoványi Géza lehetetlennek tartja, hogy a midőn harmadszor alakul meg a kamara, vissza ne tekintünk az elmúlt 10 évre. Az a működés, melyet eddig a kamara teljesített, méltó egy oly intelligens városhoz, mint Nagyvárad. A kamara vezetőit bármikor vette igénybe a közérdek, mindig teljesítették kötelességüket. Akit már két ízben az elnöki székkel megtisztították, most egészségénél és koránál fogva megvált diszes állásától. Kötelesség volt a visszavonulást elfogadni, de ez nem menti fel a kamara tagjait azon kötelesség alól, hogy az elnöki alkalmat megragadják s Jankó József tíz évig volt elnöknek a kamarai tagok köszönetét, tiszteletét és elismerését jegyzőkönyvbe iktassák s ezt a volt elnök tudomására juttassák.

Zajos éljenzéssel az indítványt elfogadták. Ezzel véget ért a kamara alakuló közgyűlése.

UJDONSAGOK.

Bundala Mihály ezüstmiséje.

Egy emberöltő, huszonöt év az Ur lankadatlan, áldozattal, szenvedéssel, önmegtágadással teljes szolgálatában: ez volt vasárnap Budapesten a munkások zászlószentelése alkalmából egyrészt az ünneplés, meleg, lelkesült ünneplés tárgya.

Bundala Mihály, pápai kamarás, központi papnevelői lelkigazgató ma érte meg pappá szenteltetésének huszonöt éves fordulóját, ma mutatja be a mindenhatóknak ezüst szent miseáldozatát.

A zászlószentelést részben az ő ünnepévé a kath. munkások egylete tette, a melynek alapítója, vezére, lelke ő volt. Velük ünnepeltek a budapesti irgalmas nővérek százai, kiknek buzgó gyónatójuk, velük a papnevelői intézet növendékei, a kiknek lelkiatyjuk, velük a budapesti arisztokrata hölgyek sokan, kiknek szintén nagybecsült lelkivezérük. 13 esztendeje, hogy megb. Steiner püspök bizalma, Simor János hercegprimás kegye Budapestre hívta s e 13 év alatt a fővárosban ugyanazt a nagybecsülést, ragaszkodást vívta ki magának, a mely őt itt Nagyváradon papi működése előző 12 esztendeje alatt környezte.

Ha nem is tere működésének most a váradai egyházmegye, melynek különben kötelékébe tartozik, a mai nap a mi ünnepünk is. Lélekben vasárnap mi is ama lélekemelő ünnepségben vettünk részt, mert élénk emlékezetünk-

ben van az a buzgó működés, melyet egykor Váradon a Szent József és Szent Vincze intézetben kifejtett, de főleg a papnevelőben, melynek éveken át buzgó lelki igazgatója volt s megbold. Steiner püspökkel, ki igazgató, rektor volt, papi szellem, lelki buzgóság dolgában a szó szoros értelmében regenerátora. Azért ma mi is teljes szívvel kiáltjuk Horatius szavait az ünnepelt elé:

Serus in coelum redeas diuque
Laetus intersis populo Quiriti.

Régészeti és történelmi múzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Személyi hír. Nagy Ferencz dr. a kir. törvényszék elnöke tegnap délután Nagyszalon-tára utazott az ottani kir. járásbírószág vizsgálatára.

* Erzsébet gyász-ünnep. A genfi tragédia hatása alatt állunk ma is, valahányszor eljön a szeptember 10-ike; szomorú emlékek tűnnek fel a magyar ember lelke előtt, szomorú emlékek a felejthetetlen királyasszony megdöbbentő haláláról. Siet az emlékező szív oda, ahol legjobban megértik fájdalmát: az oltárhoz. A gyászos eset évfordulóján ma a nagyváradai templomokban szent mise lesz. Miután a borbok-püspök az országgyűlés berekesztésére a fővárosba utazott, a székesegyházban Vinkler József v. püspök fogja a gyászmisét tartani; kezdete 9 órakor lesz, résztvesznek rajta az összes helybeli állami és törvényhatósági hivatalok. Ugyancsak 9 órakor gyászistentisztelet lesz a Szent László-templomban is, ahol Lubinszky Anna grófnő és Kugler Rózsika urhölgyek fognak gyűjtést eszközölni az Erzsébet királyné emlékére emelendő Orókimadás templom alapjára.

* Tisza Kálmán ellenjelöltje. A napokban már említettük, hogy a nagyváradai függetlenségi 48-as párt képviselő-jelöltet állít Nagyváradon Tisza Kálmánnal szemben, mert semmi körülmények között nem engedik, hogy Tiszát egyhangulag válasszák meg. Megbízható hírek szerint a pártnak sikerült a függetlenségi és 48-as képviselők egyik legkiválóbbját: dr. Barabás Béla gyomai országgyűlési képviselőt rábírní, hogy Tisza Kálmánnal szemben a jelöltséget elfogadja. Ez értesülésünk szerint dr. Barabás a jövő héten több ellenzéki képviselő társaságában Nagyváradra érkezik s megtartja programbeszédjét. — A jelölés tárgyában ma, kedden este 6 órakor a nagyváradai függetlenségi 48-as párt választmánya értekezletet tart.

* Szédelgés kiállítási kitüntetésekkel. A kereskedelemügyi miniszter az elmúlt évben felhívta a hatóságok figyelmét, hogy külföldön, különösen Párisban nagy szédelgéseket követnek el különféle svindli kiállításokról kiadott érme, oklevelek és cziffa a mellkeresztekkel. Nagyváradon ügynökök jártak s 120—150 frtért kínálták ezeket a »kitüntetések«. Néhány nagyváradai iparos rá is ment a lépre s beszerelték ezeket az aranyozott érmeket. Mint halljuk, most ismét terjesztik az ilyen soha nem létezett kiállítások okmányait és értéktelen czifraságait s ezzel becsapják a hiszékeny és kitüntetések után vágyó iparosokat.

* Meghalt egy dézsa vízben. Morár János rippai lakos Floare nevű két éves leánya egy vízzel telt dézsa mellett játszadozott és játszás közben fejével beleesett. Mire a szülők észrevették, a gyermek már meghaladt. A tenkei járásbírószág megindította a vizsgálatot.

* **Kósza hír a nagygyakorlatról.** Megdöbbenő hír érkezett tegnap a pécsi király-gyakorlatokról. Egyik nagyváradfi fiatal katonatisztet, kit rokonszenves modoráért városszerte szerettek, állítólag szívvelhűdés érte. Hazaküldött beteg katonák hozták a hírt, hogy a fiatal tiszt egyik napon századával órák hosszat vízben állott, meghült s így érte a szerencsétlenség. A kósza hír hamar bejárta a várost, beszéltek róla mindenfelé, szerencsére az egészről *egy szó sem igaz.* Utána tudakozódtunk is mint örömmel értesültünk, a derék, fiatal katonatisztnek semmi baja, családja éppen tegnap kapott tőle levelet. Az a kérdés, honnan szedték hát a kacsákban utazó hadfiak ezt a rém-mesét?

* **Esküvő.** Boor Géza okl. jegyző, a nagyszalontai járás irnoka vasárnap vezette oltárhoz Bodnár Mihályné szép és kedves leányát, Zsuzsikát.

* **A vámnál most is csalnak.** A vámnál Nagyvárad város kárára elkövetett csalások dolgában most folyik a vizsgálat, de a vámnál alkalmazott egyik-másik közeg annyira vakmerő, hogy még most is üzi a csalást a vámjegyekkel. Balogh Döme már régen bejelentette, hogy a vámsorompóknál kevesebb értékű vámjegyeket adnak ki, mint amennyit fizetnek a falusi emberekkel. Csak hogy ezt nem hitték el, sőt Baloghot hibáztatták, hogy ok nélkül gyanúsítja a vámosokat. Mint értesülünk most már, bebizonyult, hogy ezt a csalást üzték a múltban, sőt még most is, mióta folyik a vizsgálat, csak úgy több pénzt vesznek a közönségtől, mint amennyi vámjegyet kiadnak. Értesülünk szerint a kápiányi hivatal két rendőrt paraszt ruhába öltöztetve, kiküldött a vámsorompókon kívül s ott ezek felültek a befelé igyekező kocsiakra s a vámnál ők fizették ki a vámdíjakat. Az egyik vámnál mind a három esetben kevesebb jegyet adtak a paraszt ruhába öltözött rendőrnek, mint amennyiért fizetett. A másik vámnál mindannyiszor nagyon megnézte a vámos az álparasztot s megfelelő vámjegyeket adott. A rendőrökkel felvették az esetekről a jegyzőkönyvet. Ahhoz már mégis arczátlanvakmerőség és elvetemültség szükséges, hogy még most is csalnak, lopnak.

* **Sztrájk Nagyváradon.** Városszerte nagy feltűnést keltett az a hír, hogy *Lévay Márton* nagyszabású könyvkötészetében sztrájk tört ki. Vasárnap délelőtt a munkások öttagú küldöttségére kereste föl Lévait s egy ívet adott át neki, melyet aláírtak mind a 21-en, és pedig: Hajnal Béla, Répás B., Pántz Zoltán, Vavák Ferencz József, Grünfeld Márton, Fekete Lajos, Szüts Antal, ifj. Oláh Lajos, ifj. Tóth Lajos, Nyitrai Antal, Exaer Ernő, Izsák Mór, Karpi Herman, Májer Mariska, Szabó Mariska, Lakatos Juliska, Zih Erzsébet, Mester Ida, Mester Gizella és Lipschné Ilona. Állítólag azért tört ki a sztrájk, mert Lévai nem akarta tűrni, hogy munkásai a könyvkötők szakszervezetének tagjai legyenek. A kérvényben kívánták, hogy adjon el Lévai ettől a követeléstől, szállítsa le munkaidejüket tíz és fél órától 9 és fél órára, nagy ünnepeken adjon egy nap szünetet, a vasárnapi fél napi munkáért fizessen bért s javítsa meg fizetésüket. Lévai, a hír szerint, a kérelmet megtagadta s erre a munkások valamennyien beszüntették a munkát. Lévai Márton járt szerkesztőségünkben s a sok ember érdekét kockáztató ügyben a következő magyarázatokat adta: Ő munkások kérvényét azért nem vette át, mert alkalmazottjaival mindenkor barátságosan szokott mindent elintézni. Most sem akart ilyen »nagyváros« módra belemenni. Az ellen nincs kifogása, hogy alkalmazottjai bármiféle egyetnek tagjai lehet-

nek, az pedig, hogy vasárnap és ünnepnap dolgoztatta volna őket, egyszerűen nem igaz. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvényt ő megtartotta. Lévai ezen kijelentésével a sztrájk tulajdonképpen indoka, a szakszerveletre vonatkozó tilalom elesett. Ezek után bizonyosra vehető, hogy a sztrájk egy-két nap alatt, kölcsönös engedékenység alapján, befejezést nyer, a virágzó könyvkötészet működése nem fog beszünni s annyi munkás nem marad kenyér nélkül — egy iv irás miatt.

* **Öngyilkos lett a bál után.** Egy szerencsétlen ifju vetett véget erőszakos módon életének a szomszédos Pecze-Szöllős községben. Vasárnap este a tűzoltóegylet táncestélyt tartott a Jéggince helyiségében. *Szabó Albert* 19 éves ifju, *Szabó János* szöllősi lakos fia is ott mulatott a legjobb kedvvel s reggel mikor haza ment, átöltözött dolgozó ruhájába. Amikor szülei magára hagyták a lakásban, meglötte magát. A golyó összeroncsolta a gégefőt. A rögtön előhívott körorvos tanácsára behozták a szerencsétlen ifjut a Biharmegyei kórházba, mire azonban a kórházhoz értek vele, már kiszenvedett. Szülei hazaszállítják a holttestét. — Végzetes tettének okát nem tudják; még hétfőn reggel is jókedvvel távozott a mulatságból. Hír szerint reménytelenül szeretett, más verziók szerint pedig az keserítette el, mert egy leány, aki mélyebben érdekelte, a vasárnap éjjeli bálon nem ment vele táncolni s ugyanekkor egymás ifjuval készségesen táncolt. Az öngyilkos ifju erősen kifejlődött, csinos természetű legény volt.

* **Halálozás.** Budapesten szept. 8-án hunyt el a nagyváradfi társas életnek egyik volt ismert alakja, *Sántha István* ügyvéd. A biharmegyei Sántha-családnak volt sarja Nagyváradon kezdte meg működését, városi és megyei köreinkben jól ismerték, halála mély részvétet keltett tehát Nagyváradon is. A család a következő gyászjelentést adta ki.

Sántha Istvánné szül. *Kenyeres* Mária, mint neje egy a maga valamint gyermekei *Eteika* és *Dezso*, veje *Faltay* Andor s unokái *Magda* és *Pál* nevében fájdalomtelt szívvel tudatja, hogy az áldott lelkű férj, apa, após és nagyapa *Sántha* István, ügyvéd, a központ jelzálogbank jogtanácsosa folyó évi szeptember hó 8-án reggeli 5 órakor 60 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. A boldogultnak földi maradványai folyó évi szeptember hó 9-én, délután 3 órakor fognak a gyászházban II. kerület, *Viziváros*, Fő-utca 51. szám alatt az ev. ref. hitvallás szertartásai szerint megáldani s folyó évi szeptember hó 10-én, reggel 9 órakor a Nagyszalontai sírkerben örök nyugalomra tétetni. Kelt Budapesten, 1901. évi szeptember hó 8-án. Áldás poraira!

* **Gróf Tisza István jótékonyága.** Sok mindent meghoz a választás és a kuriai bírás; kodásról szóló törvény. Ma már nem szabad megvásárolni a választókat, legfeljebb egy kis enni inni valót, no meg azt a bizonyos fuvarbért nem szabad megfizetni. Az azonban nincsen megtiltva, hogy egy vagy más jótékony célra ne adakozzék a jelölt s ezzel emelje választó kerületében a hatást. Felmerültek ezek a gondolatok abból az alkalomból, hogy gróf *Tisza* István ezer koronát adományozott az oláh-szentmiklósi gör. keleti templom kijavítására. Csak dicséretet érdemelne ez a jótékonyág, hanem éppen a választások küszöbén teszi a nemes gróf, aki különben mint általában ismeretes, nem tartozik a jókedvű adakozók közé.

* **Szívujja áldozata.** *Kovács* Lajost, kőmives segédet régi szívujja tegnap reggel munka közben vette elő. Az Uri-utcán egy épülő emeletes ház állványán dolgozott midőn idült betegsége újból erőt vett rajta s egyensúlyt elvesztve lezuhant. — Súlyos sérüléseket szenvedett, a kórházba szállították.

* **Templomünnepek.** A rézbányai rk. templomnak, melyről betűszerint áll, hogy sziklára van építve, lélekemelő fényes ünnepe volt Kisasszony napján. E napon tartották a hívek a templom búcsunapját, melynek gyönyörű idő kedvezet. Kora reggel mozsárgyak dörgésétől visszhangzottak a hegyek, jelentve az örömmünetet, melyre Vaskőhről, Lunkáról s Belényesből is többen megjelentek. A nagy mise előtt *Görgényi Jenő* rézbányai plebános tartotta az ünnepi szentbeszédet s utána ugyanő végezte a nagy misét, melynél *Ardelán* Coriolán cz. esperes belényesi főgymnásiumi tanár, *Somossy* Viktor vaskőhi rk. plebános és *Péter* Ferencz rézbányai gör. kath. plebános segédkeztek. Az ünnepély egyik kiemelkedő pontja volt *Sumi* Ilonka k. a. által felajánlásakor tiszta csengő hangon énekelt gyönyörű »Ave Mária« Istenisztdlet után a helybeli és vidéki intelligencia tagjainak nagyrésze a plebánián gyűlt össze kedélyes lakomára, melynél egymást érték a felköszöntők. melyeknek sorát a házi gazda kezdte meg, éltetve a váradfi bíborospüspököt, mint a templom kegyurát, bálásan emlékezve meg a nagy adományokról, melyekkel atyai jóságával a kis egyházat elhalmozta. Igen jó hatása volt az istentiszteleten jelenlevőkre annak, hogy a szentmisénél gör. szer. kath. lelkészek is segédkeztek, mi a két szertartású hívek között az összetartozás érzetét felkeltette és megerősítette. Este a nagy vendéglőben jól sikerült bál zárta be az ünnepeket.

* **Krubicza építész meghalt.** Mély részvéttel értesülünk, hogy *Krubicza* József építész, a ki a nagyváradfi színház építését, mint a *Fellner* és *Helmer*-czég megbízottja vezette, Kecskeméten, 42 éves korában elhunyt. *Krubicza* két évi Nagyváradon tartózkodása alatt egy a hatóság, mint a színház építő bizottság elismerését kiérdemelte. Az építkezésnél buzgalommal kiváló szakértelemmel működött a város érdekében s ennek elismerésül külön jutalommal tüntette ki a város törvényhatósága. Már nagyváradfi tartózkodása alatt is betegeskedett s a gyilkos kór távozása után csakhamar ágyba döntötte. Temetése vasárnap délután nagy részvéttel ment végbe Kecskeméten. Béke hamvaira!

* **Halálos elgázolás.** Hányszor emeltük már fel szavunkat a gyors hajtás ellen s kérve kértük a rendőrséget, hogy szabályozza úgy bérkocsik, mint idegen fogatok menetét, de semmi sem történt mindez ideig, pedig nagyon időszerű dolog volna. Hiszen még élénk emlékezetben van az öreg Székely volt megyei hajdunak elgázoltatása s még alig lehetett fátyolt borítani a szomorú szerencsétlen esetre, már is egy új hasonlóan borzalmas elgázolás hírt vesszük. *Tóth* Ferencz a *Friss Ujság* rikkancsa tegnap reggel már kötelesség tudóan kiabálta »*Friss ujság! krajczár 1-érb*« s ma már kiterítve fekszik s könyező szülei állnak a szerencsétlenül járt gyermek ravatala mellett. *A nagyfiacskón az árucarnok előtt egy diószegi szekér kerekai alatt adta ki lelkét a 12 éves gyermek.* Még nem élt! Még nem ismerte az élet szép és arány oldalait s könnyelműségéből eredő gyors hajtás elvett az életét. Kifelel e könnyelműségéből eredő bűnért? Senki! Ki számol be az anyának gyermekével? Élve már senki! Kit fog sújtani a büntető igazságszolgáltatás keze e könnyelműségért? Nem fog senkit, mert a gyilkos szekér tulajdonosa elillant s így nincs kit felelőségre vonni. Megtorlás nélkül marad a bűnös tette s győgyítő irt nem nyújt az anya sebére senki sem! Szomorú való! . . . Intézkedjék már valahára a rendőrség a gyors hajtás dolgában s vegye ez által elejét hasonló eseteknek.

* **A postahivatal gyásza.** A nagyváradfi posta-távirda igazgatóság épületén gyászlobogó van kintüve, egyik kiváló posta-távirda főtiszt halála alkalmából. *Gazzi* György m. kir. posta-távirda főtiszt tegnap éjjel meghalt. Az elhunytak különös érdeme volt a nagyváradfi telefon központi berendezésénél és kezelésénél.

a melynek felügyeletével volt megbízva. Előzékeny modorával a közönség rokonszenvét vívta ki. Halála váratlanul rövid szenvedés után következett be. Temetése ma délután 4 órakor lesz. — A posta-távirda tisztikar díszes koszorút helyez ravatalára s külön gyászjelentést adott ki. A családi gyászjelentés a következő:

Alulírottak mály fájdalommal tudatják f. legjobb testvér, nagybátya és rokonnak **Gazsi György** m. kir. posta- és távirda főtisztnek a hó 9-én éjjel 1 órakor élte 57-ik évében rövid szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa f. hó 10-én d. u. 4 órakor fog Ujváros, Felső-Kaszárnya-utca, 645. szám alatt levő lakásnál a gör. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az ujvárosi központi sírberthben örök nyugalomra tétetni. Mely végítzességtételre az elhunyt rokonai, kártársai, barátai és ismerősei meghívottnak. Nagyváradi, 1901. szeptember hó 9-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! Jahász Andrásné szül. Gazsi Mária testvére. özv. Soltész Józsefné, szül. Fábry Julianna noka-huga. Buza Károly és neje, Buza József, Soltész József, Soltész Mariska, Soltész margit férj. Pauker Józsefné, Soltész Zoltán, Soltész Ilona, Soltész Irén, Soltész Ernő, Pauker József rokonai, özv. Székely Józsefné, Czeller András és neje, Pauker Matild, Fábry Barna, Zsuk Miklós és neje szül. Szokoly Margit, Zsuk Pál és neje szül. Knapp Irén rokonai.

A posta tisztikar a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradi posta- és távirdai tisztviselői kar mélyen megsomorodott szívvvel tudatja, hogy szeretett kártársa **Gazsi György** posta- és távirda főtiszt életének 57-ik évében, 1901. évi szeptember 9-én, 30 éves állami szolgálatának évfordulóján, az örök nyugalomra tért. A drága halott maradványai folyó hó 10-én délután 5 órakor fognak a Lovas-utcai grészháztól a nagyváradi-ujvárosi köztemetőben örök nyugalomra tétetni, mely végítzességtételre az elhunyt barátai és ismerősei tisztelettel meghívottnak. Nagyváradi, 1901. szeptember hó 9-én. A nagyváradi posta és távirda tisztviselői kara.

* Talált tárgyak. Tegnap nap folyamán a Nagypiacz-téren találtatott **egy dobozban kalap és nyakkendő** jogos tulajdonosa átveheti Mendelényi Béla rendőrfogalmazó urnál.

x **Őszi és Téli idényre legjobbnak** elősmert Női, Férfi és Gyermekek carlsbadi czipők kizárólag **Fábry Testvéreknél, Nagyváradi, Fő-utca szereshető be. Telefon 76.**

Vidéki megrendelések 10 koronán felül bérmentve.

TANUGY.

A tanév megnyitása a nagyváradi-ujvárosi róm. kath. fiúiskolában. Az ünnepeles „Veni Sancte” a nevezett iskolában f. hó 8-án d. e. 11 órakor ment végbe. A tanuló ifjúság szép számmal vonult az iskolából a Szent-László-templomba, innét a szent mise ájtatos meghallgatása után visszament az I. o. termébe, hol az iskolaigazgatója beszéddel üdvözölte a tanulókat. Mindjárt igen találóan az iskola homlokzatára írott szavakra hivatkozott: „Hagyjátok hozzám jönni a kisdedeket!” Az Ur Jézus nagyon szerette a kisdedeket, megáldotta ölébe vette őket. Azt akarta, hogy szent tanítását hallgassa és tartsa meg a gyermek, az ifjúság is. Es aztán, hogy a mennybe távozott, utódokat hagyott maga után, az apostolokat és később a püspököket és papokat, kik az aca-szentegyházat és ennek ifjúságát oktatták, tanították. A kath. papság tanított, oktató legkorábban Magyarországon is, ők állítottak, nyitot-

tak iskolákat s ma nap is ők tartanak fenn legtöbb iskolát, hogy az ifjúság megismerje Jézus tanítását és e szerint éljen. Intette az ifjúságot, hogy legyenek jók, szorgalmasak, istenfélők. Legyenek örömeire Istennek, szüleiknek, tanítóiknak. S ezzel a tanévet megnyitotta. Az ünnepélyt ájtatos ima előzte meg s azzal is végződött. Jelen voltak a gyermekek szülei közül: **Bócz Gézáné, Jancsó Dezső és neje, Kolosváryné, Imrik László, Südy s neje és még többen.**

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tegnap d. u. özv. báró **Gerliczy Félix**né elnöklété alatt választmányi ülést tartott, melyben elnökön kívül részt vettek özv. **Grunwald** Henrikné alelnök, **Batig** Ferencné, özv. **Imre** Jánosné, **Jablonszky** Emilné, **Knapp** Ferencné, **Milibák** Józsefné, **Stark** Róza, **Véressy** Andorné választm. tagok és **Böszörményi Géza** jegyző.

Miként e lapok hasábjain már előzőleg is közölve volt a nőegylet elhatározta, hogy feledhetlen Erzsébet királyné emlékeztetése s e nőegylet által fennartott leányárvaház részére zászlót készített s azt ez év nov. hó 9-én fel is fogja szenteltetni. A zászló el is készült, melynek egyik oldalán magyarországi sz. Erzsébet képe látható s melynek mesteri kivitele Beroldvigen-Lilli grófnő keze munkáját dicséri. A zászló másik oldalán pedig arany himzéssel e következő felirat van: **„Feledhetetlen Erzsébet királynénknak árvaházunk legmagasabb védnökének örök emlékeztetése.”** A választmány örömmel vette tudomásul, hogy a zászlóanyai tisztet **Mária Valéria** főhercegnasszony szives volt elvállalni, ki udvarmesternője által erről az elnököt levélben értesítette s egyben felkérte az elnököt, hogy őt a zászló anyai tisztében helyettesítse annak idején.

A választmány az évi **közpüztést f. hó 29-ik** napján d. u. 3 órájára a városháza nagy termébe tűzte ki, melynek egyik legfontosabb tárgya leendő ezen zárszámadásokon kívül az elnök választása.

Ujabb tagokul jelentkeztek és felvették **Medvigy** Mihályné és **Rozenzweig** Róza, **Orosz** Jánosné, **Komjáthy** Zsigmond, **Benkő** Ferencné, **Bugyi** Imréné, özv. **Mokány** Györgyné és **Torszán** Gergelyné, továbbá felvételül az Erzsébet leányárvaházba szentpéterszegi illetőségű és ev. ref. vallásu **Kovács** Margit teljesen árva leány, továbbá elhatározta a választmány, hogy Rácz Erzsébet szegény sorsu árvaleányt a helybeli óvóképezdebe beiratkozott a szükséges tankönyvekkel ellátja s az árvaház kerítésének elkészítésére pályázatot hirdet, melynek feltételei egyleti jegyző Böszörményi Gézánál megtekinthetők. Végre felkérte elnök a választm. tagjait, hogy boldogult Erzsébet királyné halála évfordulója alkalmából f. hó 10-ik napján kedden d. e. 9 órakor a helybeli róm. kath. székesegyházban megtartandó gyászistentizületére testületileg megjelenni szíveskedjenek s ez alkalommal a gyülekezési helye és ideje elnök lakása ¼ 9-kor leendő.

SPORT.

Czéliövés. A polgári löpályán f. é. aug. 15., 25 és szept. 1-én és 8-án tartott lövészeteken kilőtt 810 golyó közül kört talált 495, 2764 kör számmal 99 taraczk és 26 mély lövéssel.

Tizenkettős körbe löttek: Vomácska József és Klein Károly hármal-hármal, Mezey Mihály, Kálmán Sándor, Klein Béla és Székely Sándor egyet-egyet.

Tizenegyes körbe löttek: Heim Károly nyolczat, Mezey Mihály, Kunz Gusztáv és Székely Sándor kettőt-kettőt, Török László, Vomácska József egyet-egyet.

Díjat nyertek mély lövésre: Vomácska József és Mezey Mihály.

Körlövésre: Heim Károly és Mezey Mihály.

Igazságszolgáltatás.

Egy fél bajuszért. Erdekes ügyben lesz a folyó hó 11-én d. e. 9 órakor **Fassz** Pál elnök vezetése alatt **Böhm** Jenő, dr. **Kiss** Béla szavazóbírák, **Benkő** Ernő jegyző büntetőtanács tagjai előtt — ítéltárgyalás.

Az eset, melyért **Kiss** Gyula géplakatos elkövetett, súlyos testisértés s még 1900. évi október 7-én történt. **Kiss** Gyula vádlott ugyan kebel-barátjával **Biró** Lajossal a 3 napi dözsölést a Wöber-szállóban óhajtották befejezni. A jóbaráti egyetértés azonban csekély nézeteltérés miatt felbomlott s az összeszólkozás folyamán **Biró** dühvel megragadta **Kiss** nek a bajuszát s azt tövestől kitépte. A fájdalom következtében a kéznél levő bottal **Kiss** Gyula **Biró** Lajost oly erősen megverte, hogy — mint az orvosi látletel bizonyítja — 20 helyen sebet ejtett rajta. — Ezen tettéért most fog számot adni a törvény előtt; melyre mint tanuk megidézettek: **Barát** István kaulauz; **Szűcs** Sándor, **Mányi** István fékezők; **Horváth** Jenő vasuti hivatalnok; **Barok** Lajos és **Keckeméti** István.

Vád alatt vaslapát és targonczaért. **Babinszki** Gábor és **Kiss** Imréné Nagy Erzsébet, a bihar-püspöki-i kavicsbányában dolgoztak mint napszamosok, de sehogysem voltak megelégedve a sorssal, a mely ilyen csekély jövedelmet jelölt ki számukra, elhatározták, hogy Cseh Antal kunyhójába, hol nagyobb összegű félretett pénzt gyanítottak — be fognak tekinteni, **már tudniillik éjjel, a mikor Cseh nem lesz otthon.**

A szándékot tett követte, azonban a látogatás nem végződött a remélt anyagi sikerekkel, mert a pénz helyett csak pokrócz, egy paplan, két targonca és egy drb vaslapát volt a kunyhóban található. — A bűnbe sülyedt emberek megelégedéssel tették — jobb hiányában — azt is sajátjokká s igyekeztek biztos helyre elrejtetni avatatlan szemek elől. Azonban azért van csendőr, hogy kipuhatolja az e fajta dolgokat. Nyomára jött ennek is s a bűnösök szerdán fognak beszámolni a törvény előtt teükért.

TAVIRATOK.

Választási zavargások.

Nagy-Becskerek, szeptember 9. (Saj. tud. távirata) **Togyer** nevü Torontal megyei helyiségben az oláh választók értekezletet tartottak a képviselő jelölt személyének megállapítása végett. Az értekezlet befejeztével a község háza elé vonultak, hol durva szavakkal illették az előjáróságot, sőt, **Vazogyán** Soma a község ház hivatalos helyiségébe berontott s ottan a bírót tettelegesen bántalmazta, többször fejbe vágta, a ki az ütlegek következtében eszméletét is veszítette s igen súlyos sérüléseket szenvedett. — A további zavargás és verekedéseknek a csendőrök megjelenése vetett véget. A zavargás oka valószínűleg az, hogy nincsenek megelégedve a jelenlegi jelölttel.

Mac Kinley állapota.

Budapest, szept. 9. (Saj. tud. táv.) New-Yorkból jelentik, hogy **Mac Kinley** állapota **oly rosszra fordult, hogy az orvosok semmi reményt sem fűznek életben maradásához.**

Budapest, szept. 9. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik az éjjel érkezett táviratok szerint keletkezett hír nem felel meg a valóságnak. A golyókat ez ideig nem sikerült ugyan kivenni a sebekből, de daczára ennek a beteg állapota aggodalomra nem ad okot.

Budapest, szept. 9. (Saját tud. táv.)
A merénylő *Csolgosz* Leó igen jól érzi magát börtönében. Hatalmas étvágygal rendelkezik s ha szobájába lépnek az örök, első kérdése: »*Meghalt e már az Elnök?*! A kedélyhangulat különben nagyon izgatott az utcákon állandóan örjáratok czirkálnak, mert félnek, hogy az anarkisták meg találják kisérelni *Csolgosz* kiszabadítását.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMŰ.

Irta: Lucien Biart.

Franziából: K-6.

64.
— Nem kölcsönözte ezeket oda valakinek?
— Nem.
— Ezt az áldozat melléből huzzák ki s a keztyűt a holttestől száz lépésnyire találták meg.
— Miguel ugy nézett a bíróra mintha kételkednék ez állítások komolyságában.
— Ártatlan vagyok! felelte egyik kezét ég felé emelte
— Vannak önnek elleségei?
— Anyira vissza vonultam éle, hogy egyet sem ismerek.
— Hogyan magyarázza ön meg a tör és a keztyűnek büntény helyén voltát?
Miguel gondolkodott.
— Bizonyára ellopta valaki a kunyhóból melyben tartózkodom.
— Legyen. A gyilkosság napján hol volt ön délután öt és hat óra között?
— Azon az uton mely az ültetvényemtől a városba vezet.
— Utközben nem találkozott senkivel?
— De igen, don Estevannal, leányával és don Alvarezzel.
— Körülbelül hol találkozott velük?
— Mintegy kétszáz lépésnyire azon ösvényről, melyet én azon czélből szoktam használni, hogy a Prizavába vezető fűtut elérjem.
— A bünt, melylyel ön vádoltatik öt és hat óra közt követték el. Don Ricardo holtteste átdöfve azon törrel melyet ön magának elismert kevéssel azon pont felett találtatott, hol amaz ösvény, melyről beszélt, a fűtutba torkollik. Ezen, uton fölsímték az ön lovának lábnyomát s megtalálták ezen keztyűt, melyben ön szintén magára ismer. Önt mindenki az áldozat ellenségének tartja. Mit felel mind erre?
— Semmit, ha csak azt nem, hogy ártatlan vagyok, ismétlé Miguel. A körülményeknek bámulatos összejátszása megzavar, de én kevésbé, gondolhattam don Ricardo megölésére, mint bárki más, mert ez csak újabb korlátot emelt volna köztem és dona Micaela közt, kit szeretek.
Miguel elhaigatott, a bíró és az irnokok figyelmesen néztek rá a védőügyvéd fejét rázta.
— Tudta ön azt szölt a bíró lassan, hogy don Ricardo éppen azon hölgynek volt vőlegénye kit most megnevezett?
— Tudtam.
— És ön párbajra szólította fel azt kibevetélytársát látta.
— Tartsa meg a föltevéseit bíró uram, én ártatlan vagyok s többel nem felelek.
— Ne tartson engem ellenségének fiatal ember; én ellenkezőleg azt szeretném, ha ön is segítségemre volna az igazság kiderítésében. Tudakozódtam ön után s csak kedvező dolgot hallottam örül s a kik ön ellen vallanak csak a törvény iránti kötelességüknek tesznek eleget Törvényeink védika párbajt ha tehát . . . .
— Ne keressen vallomásomban olyat, a mit nem mondtam, felelt a vádlott nyugodt hangon: én nem öltem meg don Ricardot, nem is találkoztam vele, arra esküszöm minden szentek nevében.
A bíró még néhány kérdést tet melyekre azonban Miguel nem felelt; ekkor látogatók felkeltek.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Az országos vásár. A nagyváradai országos vásár ma ér véget. A sertésvásár elég gyenge volt, de a barom és lóvásár is gyengébb volt, mint más évben. Allitóltag ennek az az oka, hogy rendszerint jövő héten lett volna a nagyvásár, de a jövő heti zsidó ünnepek miatt előbbre tétetett; azonban ezt csak az utolsó napokban hirdették ki a vármegye községekben. A termény és áru-vásár elég nagy volt, de a kínálathoz képest igen csekély volt a kereslet. Különösen iparosaink nagyon csalatkoztak az országos vásárbán.

Szarvasmarha kiállítás Belényesen
A biharmegyei gazdasági egyesület e hó 8-án tartotta meg az első szarvasmarha kiállítást Belényesen, mely végeredményében elég jól sikerült a Belényes vidéki gazdák különösen a Tenkeiek, Fencs és Tárkányi kis gazdák több mint 110 drb. szebbnél szebb állatot állítottak ki, melyek közül a Jenkeieké tűnt fel különösen. El vitték minden nagyobb díjat, de meg is érdemelték, mert valóban mint állatok mutatnak be a kiállításon.

Megmutatták, hogy a kisgazda is tud szép állatot nevelni, a mi pedig arogálhat nemcsak a belényesi kisgazdáknak, hanem a vármegye összes kisgazda közönségének is, bár a belényes-vidékiek kijelenték, hogy nekik is van olyan szarvasmarha állományuk, s ha az egylet alkalomilag megint fog egy kiállítást rendezni Belényesen, akkor azt meg is fogják mutatni s nem fogják engedni, hogy a szép díjakat más vidék gazdái vigyék el.

A kiállítás lefolyása a következő volt:
A kiállítást az egylet elnökségének képviseletében Vertán Zoltán választmányi tag nyitotta meg s megalakította a bíráló bizottságot és pedig a következőképen:

Elnök lett Vertán Zoltán, tagok Pókay Dezső állattenyésztési kerületi felügyelő, Illyés Albert, Varga Károly, Argyelán Alexa, Boicz Constantin, Bartos Gábor, Weingärtner Andor titkár.

A bíráló bizottság az állatokat tüzetesen megsejmelte, melynek alapján az első díjat, 120 koronát Gergely János tenkei gazda »Virág« nevű tehenének; a másodikat, 100 koronát Jámbor Mihály tenkei gazda »Szeles« nevű tehenének ítélte.

Az üszök osztályánál az elsőt *Gergely* János tenkei lakos »Bokros« nevű üszője vitte el. A tinók osztályánál pedig 40 koronával *Boros* József Fenesi lakos tinója lett kiténtetve. Számos díjak lettek még kiosztva, melyekre mindre büszke lehet gazdája.

A bírálót eredményét Vertán Zoltán elnök kihirdette, mely után csinos hazafias beszéd kíséretében a kiállítást berekesztette.

Relch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúli« eredeti távirata. —

Határídők.

Budapest, szept. 9.	
Buza októberre	0. —
Buza áprilisra	0. —
Tengeri	0. —
Rozs okt.	0. —
Zab ápr.	0. —
Káposzta, repce, aug.	0. —

Értéktőzsde

Budapest, szept. 9.	
Osztrák hitel	—
Magyar hitel	—
Államvasút	—
Fimamurányi	—
Magyar jelzálog	—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. szept. 9-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	118.60
Magyar koronajárdék	92.65
Magyar vasúti kölcson aranyban 4 1/2%	121.75
Magyar vasúti kölcson ezüstben 2 1/2%	100.40
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92.25
Italmérsi jog megváltási kötvény	99.90
Horvátb-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	175. —
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcson	145.50
Osztrák járdék papirban	98.20
Osztrák járdék ezüstben	98.25
Osztrák járdék aranyban	118.90
Osztrák korona járdék	95.30
Osztrák államsorsjegyek	140. —
Osztrák magyar bank részvény	16.45
Magyar hitelbankrészvény	634. —
Osztrák hitelintézet részvény	623. —
Párisi vista	94.85
20 frankos arany (Napolcond'or)	19. —
Kéretbirodalmi mácska	117.10
London vista	239.40
20 márkás arany	25.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Rendkívül olcsó faeladás.

A helybeli törvényszéki épületnél folyamatban levő menyezet kiváltások alkalmából mintegy 3000 négyzetméter csaposgerenda kerül eladás alá. Venni csak nagyobb mennyiségben lehet még folyó hó 15-éig.

Bővebb felvilágosítást az építészvezetés ad.

188.—1—2.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiürusítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanell és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkek.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa czég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

146—56—0